

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN PROMET.

Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisil se ne vračajo. — Štev. pri četrtem letu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552.

Maračnica za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—

Uredništvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 4. maja 1922.

ŠTEV. 53.

List stane od 1. marca 1922: celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—); polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—); četrletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—); mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Prvi maj v naši pomorski trgovini.

V nekaterih dnevnikih smo pred par dnevi čitali, da odpluje dne 1. maja jahta bakarske nautične akademije »Vila Velebita« na poučno potovanje v sredozemsko morje. Prineslo se je to vest ponajveč brez komentarjev, samo za to, da se zadosti zahtevam kronike. In vendar je ta dogodek tako velike važnosti in tako velikega pomena za razvoj našega gospodarstva, a osobito za razvoj naše trgovine, da mu moramo posvetiti malo pozornosti.

Jahta »Vila Velebita« je šolska ladja bakarske nautične akademije. Ta ladja je mogoče eden največjih zakladov, katerega si je znalo naše mornarstvo ohraniti izza časov bivše habsburške monarhije. Na ladji se je končala teoretična izobrazba našega pomorskega naraščaja, ob enem pa se je na tej ladji začelo praktično vežbanje onih akademikov, iz katerih so izšli stebri trgovinske mornarice bivše Avstrije. Naučna potovanja na šolskih ladjah, so se uvedla v Avstriji potem, ko se je na podlagi izkušenj drugih držav spoznalo, da so taka potovanja vitalnega pomena za kulturen in gospodarski razvoj vsake države.

Mogoče je to eden najbolj razveseljivih dogodkov, katerega moramo notirati v teh časih težke apatije in črnega pesimizma, dogodek, ki nas navdaja z upanjem, da se bodo razmere spremenile, da se morajo spremeniti in da doseže naša država v doglednem času ono mesto, koje ji je po legi, po bogastvih že narava predstirirala. Dobra stotina mladih, čilih pomorskih akademikov odpluje dne 1. maja iz Bakra, da dokaže Italijanom, Francozom, Špancem, da smo zrel in sposoben narod; naša trobojnica, ki bo vihrala na tej uzorni šolski ladji, na kateri bodo še uzornejši morščaki, bo v italijanskih, francoskih, španskih, tuniških pristaniščih očito dokumentirala pravice, ki nam pristojijo kot maritimni državi. Tuji narodi, ki bodo videli to uzorno ekspedicijo, bodo nehote morali priti do prepričanja, da bo naša država igrala v pomorskem prometu še veliko vlogo. Brezdvomno je vsakemu znano, da so tvorili kader bodisi trgovinske, bodisi vojne mornarice bivše monarhije, izključno samo naši ljudje, ki slovijo širom sveta za najboljše morščake; tudi nam mora vsak priznati, da ima naše obrežje zelo lepe, bogate luke, naravna pristanišča, torej imamo dva faktorja, ki garantirata našemu pomorskemu prometu, naši trgovini, najboljšo bodočnost.

Mnogo se piše o izhodu na morje, predlagajo se nešteti načrti o zvezi naših pristanišč z zaledjem, toda do danes nismo videli še nobenega praktičnega rezultata vseh teh mnogih debat in ni čuda, da se je vseh, tudi še najhujših optimistov polastila popolna apatija. V toliko bolj nas je

iznenadila in razveselila vest o potovanju bakarske nautične akademije. Ako se dobro spominjamo, je imela nemška trgovinska mornarica pet šolskih ladij, ki so plule po oceanih ter širile po vseh svetovnih pristaniščih prestiž nemške trgovinske mornarice. Potovanje naše šolske ladje bo trajalo dva meseca, toda po vrnitvi, bo ladja takoj zopet odplula z absolventi dubrovniške, a po zopetni vrnitvi odpluje ladja z absolventi kotorske nautične akademije. Tudi dubrovniška in kotorska akademija obiščeta tekem dvomesečnega potovanja najvažnejša pristanišča sredozemskega morja.

Vsi narodi težijo k morju, vse se bori za izhod na morje in ni čuda, vsaj si človek kvintesenec vseh produkcijskih faktorjev, to je zdrav in silen trgovinski promet niti ne more predstavljati brez njegove elementarne podlage, brez morja. Država, ki nima morja, ne more priti do sile, do bogastev. To vidimo že v zgodovini starega veka, ki nam dokazuje, da so stare države Fenicija, Kartago, za njimi Grška in pozneje Rim, nosile in razširjale kulturo, postale silne in močne samo potom pomorske trgovine. V novejši zgodovini smo videli, da sta prišli neznatna Holandija in Danska samo potom pomorske trgovine do mogočnega in uglednega položaja med evropskimi državami. In mala Švica brez obrežja, nam daje najlepši dokaz, da je pomorska trgovina najvažnejša podlaga za razvoj gospodarstva in za splošen dobrobit države s tem, da najema tuje ladje, katere pošilja pod lastno zastavo širom oceanov ter da poseča stotine švicarskih mladeničev na državne stroške nautične akademije v inozemstvu. Važnost morskega brega in izhoda države na morje, se je dobro zavedala že stara Srbija in v njenih bojih se da jasno zasledovati njeno neprestano stremljenje proti morski obali, proti izhodu na morje. Naša država ima danes, kakor že rečeno, vse potrebne faktorje za uspešen razvoj pomorske trgovine na razpolago. Koj po ujedinenju so začeli merodajni krogi, zavedajoč se važnosti naše pomorske trgovine, nabirati mladih moči ter so tako ustvarili jedro naše bodoče trgovinske mornarice. Otvorili so ter obnovili nautične akademije, kjer so vzgojevali naš pomorski naraščaj. Letos bo zapustila te zavode prva partija akademikov in z njimi pridobi častniški zbor naše trgovinske mornarice novih, mladih sil, čvrstih stebrov, ki bodo nosili ter razširjali prestiž našega mornarstva, varovali naše maritimne interese, ojačili širom sveta ugled naše države, ter otvorili naši trgovini nova pota, na katerih se bo mogla uspešno razvijati. Prvikrat, po tako dolgem počivanju in brezplodnem čakanju v luki, bo zapustila naša šolska ladja pristanišče, da ponese našo trobojnico širom sveta. Izbrala si je za to prvi majnik, praznik vstajenja, preporoda. Naj bi bilo potovanje »Vile Velebite« tudi za našo trgovino praznik preporoda. Ni dvoma, da se s tem začne nova era v naši trgovini, da so to prvi koraki, ki vodijo našo trgovino do boljše bodočnosti, do onega važnega mesta, katero mora zbog svojih naravnih lastnosti zavzeti med pomorskimi državami.

Sejmi in narodno gospodarstvo.

(Konec.)

III.

V novejšem času se je gospodarski pomen vseh vrst sejmov znatno zmanjšal, čemur so vzrok različni momenti. Z razvojem stalne trgovine po mestih, trgih in vaseh je dobil že vsak količkaj znaten kraj eno ali več trgovin, vsaj z najnujnejšimi življenjskimi in gospodarskimi potrebščinami, vsled česar si morejo ljudje iste nabaviti vsak čas in v kraju samem. Z ustanovitvijo številnih trgovin z deželnimi pridelki je kmetovalcu možno prodati svoje pridelke že doma ali v kraju samem in mu jih ni treba voziti na prodaj ure in ure daleč in še to z negotovim uspehom. Trgovina se je koncentrirala v mestih in se je ustalila tudi v trgih in vaseh, kjer se vrši v stalnih obratovailščih in s stalnimi ali vsaj več ali manj določnimi odjemalci z manjšimi režijskimi stroški in z manjšim rizikom, kakor potovaje po sejmi. Lokalnim trgovcem nastajajo s postavljanjem lop in s sejmskimi pristojbinami le stroški, dočim lahko z gotovostjo pričakujejo, da bodo posebniki sejma v potrebi že poiskali njihove trgovine. Trgovske zveze se na teh sejmi ne sklepajo več, ker so se za to našla ugodnejša pota. Zato so tudi redni trgovci v veliki meri izgubili interes na sejmi in jih ne posečajo več, ali pa le redko kateri. Na njih opazamo po večini le sejmarje (fierante), ki obiskujejo sejme z namenom, da opravljajo s tem samostojen obrt. Rokodelci se sejmov tudi po večini ne udeležujejo več, ker so njihove izdelke izpodrili tovarniški proizvodi, ki jih prodajajo sejmarji. Industrija sama se sejmov sploh ni nikdar neposredno udeleževala. V večji meri je zastopana takozvana domača industrija (n. pr. lončarji, rešetarji). Denarna trgovina je na sejmi popolnoma prestala. Vse to ima za posledico velik padec pomena blagovnih ali kramarskih, deloma tudi tedenskih sejmov.

Padel je pa tudi pomen živinskih sejmov, ker so s časom nastale številne redne trgovine z živino, ki morejo vsak čas zadostiti potrebi po tem blagu.

S tem pa še vedno ni rečeno, da so postali sejmi brezpomembni. Pripisovati jim je še vedno gotovo narodnogospodarsko važnost.

Tedenski sejmi so slej ko prej ostali važen činitelj v prehranjevanju večjih krajev. Kramarski sejmi nudijo še vedno kmetskemu prebivalstvu priliko za nakup potrebščin, čeravno ta prilika ni več izključena. Vsi sejmi, tedenski, kramarski in živinski pa dajo poljedelcem priložnost, da prodajo svoje blago konzumentu neposredno brez vmesnih prekupecev, vsled česar so cene prodanemu blagu ugodnejše tako zanje, kakor za odjemalce. Vsekakor so sejmi v stanu vsled množine razpoložljivega blaga in številne konkurence regulirati cene. Ostane tudi še vpliv na povzdigo živinoreje, kmetijstva, vrtnarstva in domače ali hišne industrije, ker so sejmi prikladni za oddajo pridelkov odnosno izdelkov.

V splošnem imata od njih največjo korist kmetovalec in gostilničar.

IV.

V zadnjem času se oglašajo številne občine s prošnjami za dovolitev novih sejmov, bodisi živinskih, bodisi kramarskih in živinskih, katere utemeljujejo s slabimi občinskimi financami, z razvito živinorejo ali pa tudi z razlogi, iz katerih je zadostno razvidno, da so pravi interesi pravzaprav le gotove osebe in ne občina. Ne glede na motive teh prošenj je potrebna rešitev vprašanj, je li pomnožitev sejmov narodnemu gospodarstvu potrebna in, mu je li koristna ali škodljiva.

Dandanes ima z izjemami, ki bi jih lahko našli na prste, v Sloveniji že vsaka občina najmanj dva letna sejma, imajo jih pa nekatere tudi po štiri, šest do dvanajst in to celo take kmetske občine, ki leže vstran od prometnih črt, posebno od železnic. Da se pričramo o množici sejmov zadostuje pogled v vsakemu priročno Pratiško. Če se uvažuje, da imamo pri nas žetev le enkrat na leto, da se domača živina ne plodi kakor kunec in, da hodijo prebivalci ene občine tudi na sejme sosednjih občin; se nam vsiljuje misel, da obstoječi sejmi popolnoma krijejo potrebo, če je ponekod že ne presegaajo, navzlic temu, da služijo isti tudi izvozu.

Tega naziranja sta bili že kranjska deželna vlada in štajersko namestništvo. V dunajski poslanski zbornici je bilo dne 16. julija 1891 celo sklenjenih več resolucij, ki so zahtevale »naslonitev živinskih sejmov na železniško omrežje in zmanjšanje prevelikega števila narodnogospodarsko brezpomembnih in v veterinarskopolijskem oziru škodljivih malih živinskih sejmov«. A tudi narodnogospodarske korporacije kakor Trgovska in obrtniška zbornica in Slovenska kmetijska družba, katerima gotovo ne bo nihče očital birokratizma in ozkosrčnosti ter odrekal smotrenege zastopanja stanovskih interesov, so v številnih izjavah ugotovile, da je v Sloveniji že dovolj sejmov. Slovenska kmetijska družba povdarja celo v številu 825 od 23. marca 1922, da bi bilo živinske sejme v gotovem delu Slovenije omejiti, ne pa zvišati njih število, ker tvorijo že sedaj obstoječi sejmi veliko škodo za našega kmeta, kakor tudi za kmetijstvo sploh. Proti potrebi pomnožitve sejmov (kramarskih in živinskih) se izreka tudi oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave. Glede kramarskih sejmov je izjavila Trgovska in obrtniška zbornica dne 25. maja 1900 pod številu 531: »Semnji imajo namen, kupovalcu in prodajalcu nuditi najboljše priliko za nakup in prodajo blaga. Tako priložnost pa nudi glede blaga dandanes skoro vsaka vas, in so semnji za blago, katerih je tako že veliko, postali nepotrebni.«

Ostane torej še vprašanje, so li potrebo presegaajoči sejmi koristni ali mogoče kvarni. Kakor marsikje drugje pride pač tudi tukaj do veljavne pregovora, da preveč dobrega škoduje.

Kar se tiče specijelno kramarskih sejmov in trgovskih interesov

bo pač najbolj merodajno mnenje Trgovske in obrtniške zbornice, ki je dne 25. maja 1900 pod številko 531 izrekla, da je lokalnim trgovcem gotovo ljubše, če sami pospravijo dobiček, kakor pa da bi ga delili s trgovci (sejmarji) iz drugih krajev, in da jim je gotovo tudi ljubše prodajati v svojih prodajalnicah, kakor pa plačevati še sejmske pristojbine.

Glede živinskih sejmov so že zgoraj omenjene resolucije v avstr. parlamentu opozarjale, da utegnejo biti nadstevilni živinski sejmi v veterinarskopolicijemskem oziru škodljivi, kar je istina, ker se navzlic živinozdravniški kontroli s sejmi najlažje prenašajo živalske kužne bolezni, so pa kočljivi tudi v zdravstvenem oziru, ker so najboljša priložnost za razširjenje človeških epidemij, kar je sicer lastnost sejmov vobče.

Splošno je vpliv potrebo presega-jočih sejmov jasno označen v najnovejših izjavah, razmere v Sloveniji dovolj dobro poznavajočih faktorjev, ki jih v sledečem navajamo, ker so pač najmerodajnejše.

»Po mnenju podpisane donajajo prepogosti živinski sejmi največ dobička le gostilničarjem, trgovcem in delomrznim mešetarjem, medtem ko se kmet navaja le na pohajkovanje in pijančevanje. Če ima kmet priložnost doma ali v bližini, se ga bo večkrat brez potrebe udeležil in tam zapravljaj čas in denar. Če pa ima res potrebo kaj kupiti ali prodati, se ne bo strašil poti niti par ur daleč. Ravno . . . ima veliko preveč sejmov, ki širijo med kmeti mešetarstvo in ovirajo, da se živinoreja ne more tako razviti, kakor bi bilo želeto. Tudi poljedelstvo trpi pri tem, ker se poljska dela zanemarjajo. Iz teh vzrokov kmetijska družba ne more pripraviti ustanovitve še novih sejmov.« (Sl. kmet. dr. 10. nov. 1920, št. 4047.)

»Preveliko sejmov je za kmetijstvo in živinorejo sploh škodljivo, ker zapeljuje kmetovalce, da pohajajo od sejma do sejma, zanemarjajo svoja kmetijska dela in z živino le barantajo, dočim se ne potrudijo, da bi lastno živinorejo izboljšali oziroma povzdignili.« (Pov. za kmet. 10. nov. 1921, št. 4551 vet.)

»Že sedaj obstoječi sejmi tvorijo veliko škodo za našega kmeta, kakor tudi za kmetijstvo sploh. (Sl. kmet. dr. 23. marca 1922, št. 825.)

»Zbornica stoji na načelnem stališču, da pri današnjem razvojnem stanju trgovskega prometa dovolitev novih sejmov ni potrebna in je celo kvarna, ker navaja prebivalstvo k pohajkovanju.« (Trg. in obrt. zbor. 14. aprila 1922, št. 495.)

Navajamo tudi izjavo nekega občinskega odbora z dne 21. februarja 1922, ki se glasi: »V . . . imamo že dosedaj toliko sejmov, da pridejo 4 na en mesec, kar je za kmeta le velika škoda, ker s tem pohajkovanjem zamudijo čas in zapravljajo denar. Nadalje se z pomnožitvijo novih sejmov stari sejmi ubijajo, kjer so zo-

pet prizadeti prodajalci in drugi trgovci.«

Kakor smo videli, povdarjajo vsa navedena mnenja, da bi novi sejmi le napeljevali ljudi na pohajkovanje in zanemarjanje opravil. Ta domneva je povsem upravičena, posebno, če se pomisli, da imamo v Sloveniji že itak poleg ciganov in navadnih vagabundov že cele skupine ljudi, ki so navezani služiti si kruh potovaje in kojim je pohajkovanje že prešlo v meso in kri in, da so poljedelci več let čepeli v strelskih jarkih in taboriščih, pri čemur so se več ali manj odvadili svojega rednega opravila.

Fr. Zelenik.

Potreba dela.

Vojna je nudila narodom nešteto slabih primerov, pa ni čudo, če danes človek ni več to, kar je bil pred vojno.

Premalo je ljubezni do dela, čuta dolžnosti in poštenosti. Premalo jih je, ki mislijo na resno produktivno delo. Ali brez tega dela pridobljeni milijoni so kakor mehurji iz milne vode. Razpršili se bodo sami od sebe, ako bo ostalo tako, kakor je danes. To vidimo in čutimo z vsakim dnevom jasnejše. Z vsakim dnevom smo revnejši, in tudi vrednost našega takozvanega denarja pada.

Prirodni zakoni veljajo ravno tako za narodno gospodarstvo, kakor veljajo za vse pojave v mogočni naravi.

Lovilci papirnatega bogastva niso in ne bodo prevrgli tega naravnega zakona o ravnotežju, uspelo jim je le, da so povzročili v narodnem gospodarstvu nered in njegovo posledico: splošno draginje. Današnje gospodarstvo je le premikanje dobrin. Produkcija se ne večja, pač pa raste konzum.

Nemogoče je, da bi imeli vsi dovolj kruha, če se premalo orje in seje, nemogoče je, da bi bili vsi obuti in oblečeni, če ni obleke in obutve.

Jugoslovani smo napravili nepripravljeni preveliki korak iz sužnjosti v svobodo in sedaj razumemo svobodo tako, da vsi politiziramo in kritiziramo. Politični hujskači vzbujajo od vojne porojene slabe nagnone, samo da bi si pridobili lahkoverni narod in razširili svojo oblast. Z vsem mogočim hujskajo narod. Eni vpijejo, da je vera v nevarnosti, drugi pravijo, da bi ne bilo treba ne davkov ne vojakov, tretji hujska delavca, češ, da z delom podpira kapitalizem, naj tedaj ne dela, nego zahteva le visoke mezde, da se bo lahko oblekel in dobro pil. Zopet drugi so prilezli na dan, ki pravijo, da je naša državna oblika zanič, naj bi imeli avtonomijo, republiko in ne vem kaj še vse.

S hujskanjem in kritiziranjem pa ne bomo odpravili nerada v svojem gospodarstvu, ne bede, ampak samo z delom. Sami smo krivi, če se nam godi slabo, saj smo tako potrpežljivo, celo navdušeno, podpirali zločinsko

delo Habsburgovcev in Hohencolernovcev, smo ubijali in stradali za nje, uničevali to, kar si je ustvaril človeški um in roka tekom stoletij. Sami smo krivi, če nimamo denarja, kakor ga nima mnogo drugih narodov. Kar imenujemo danes denar, je le papir. Nam treba zvenkečega denarja iz zlata in srebra, ne pa zadolžnic države ali banke.

Ali zlati in srebrni denar moremo dobiti le za proizvode produktivnega dela, ne pa za frazarenje in vikanje na kapitalizem. Seveda samo delo brez dobre gospodarske in trgovske politike nas ne bo rešilo. Mi lahko delamo do onemoglosti, lahko proizvajamo mnogo čez svojo potrebo, če pa se ne bomo znali z dobro gospodarsko politiko obraniti pred izkoriščanjem po drugih.

Ali je trgovec kriv draginje?

Razni stanovi se med seboj prepirajo in dolže eden drugega povzročitelja draginje. Delavec pravi, da je agrarec kriv draginje, agrarec zopet trdi, da je industrija kriva draginje. Bivši c. kr. birokratizem, na čelu mu poljedelsko ministrstvo pa se je povspel do trditve, da je trgovec kriv draginje. Na ti trditvi še dandanes glodajo razni ljudje.

Da vidimo, ali in koliko je kriva trgovina draginje, vzemimo na pomoč številke. Za primer nam služi pšenica in pšenična moka, ker je to naš glavni in najpotrebnejši živež, kojega cene so tedaj posebno velikega pomena za vsakdanje življenje.

Zadnja leta pred vojno je stala pšenica povprečno 26 kron, pšenična moka pa 38 do 40 kron. Da pa ne bo kdo rekel, da so to poljubne, nezanesljive številke, navedem cene, ki se dajo dokazati s črnim na bellem. 1. julija 1914 je znašal kurz pšenice za oktober 25.38, za moko se je ta dan zahtevalo 35.80 do 36.70. 25. julija, tedaj zadnji dan pred napovedjo vojne Srbiji, je znašal kurz oktobrske pšenice 27.40, moka pa je stala 37.40.

10. decembra 1914 smo dobili maksimalne cene. Ta je znašala za pšenico v Budimpešti 40.90, na Dunaju 41, na Kranjskem 41.50. Za moko se je določilo na Dunaju 67.75, na Kranjskem 69.50.

Dobili smo potem tisto znano »Kriegsgetreideverkehersanstalt«, ki je plačevala kmetu pšenico po 36, moko pa je prodajala po 69.42, a od začetka leta 1917 pa celo nad 100 K.

Navedene številke nam kažejo podražanje našega glavnega živeža prvi čas vojne.

Nastopni podatki nam pa pred očijo vpliv na cene zasebnega in državnega posredovanja.

V mirnih časih je dobival kmetovalec za pšenico po 26 kron, moko pa smo plačevali po 40. Razlika med pšenico in najfinejšo moko je tedaj znašala 14 kron, a v tej razliki so tičali zaslužki majhnega trgovca, ki je

kupoval pšenico od kmeta, trgovca-borzižanca, ki je kupoval pšenico od malega trgovca in jo prodajal mlinu, zaslužek mlina in velikega števila mlinskih delavcev, veletrgovca, ki je kupoval moko od mlina in jo prodajal malemu trgovcu, malega trgovca, ki je prodajal moko konzumentu. Zaslužilo je tedaj vrh mlina in prevoznega podjetja najmanj pet oseb, ki so pa vse plačevale davek državi.

Ko so prevzeli državni zavodi kupčijo z žitom in moko, so odpadli zgoraj navedeni posredovalci-davko-plačevalci in vendar se je zvišala razlika med pšenico in moko nad 33 kron, tedaj za okroglo 130 odstotkov.

Številke nam kažejo, da država s svojimi centralami ni pocenila našega glavnega živeža, nego ga znatno podražila.

Številke nam dokazujejo, pa naj je komur ljubo ali ne, da je bilo posredovanje trgovcev mnogo cenejše od posredovanja državnih uradov.

Pa še drugo zlo je nastalo iz delovanja državnih uradov. Manjkalo jim je strokovnega znanja in pa trgovskega zanimanja in organizatoričnega duha, pa so propadale ogromne množine živil in je nastal velik nered v prometu in preskrbi z živežem.

To je izrabila verižna trgovina, ki je imela lepe čase in še lepše služke, ker verižnik vendar ni cenejše prodajal od državnih prodajal.

Tudi po vojni smo prakticirali z raznimi državnimi napravami, katerim je pa zasebna trgovina uspešno konkurirala, kakor hitro ji je bilo mogoče priti do blaga.

Vsi tisti, ki mislijo, da bi razni stanovski konzumi potlačili draginjo, nam naj povedo, za koliko cenejše pa prodajajo razne obstoječe konzumne prodajalne? Ali ne dobimo pšenične moke ravno tisti kup pri trgovcu kot pa v konzumni prodajalni? In vendar mora trgovec plačevati hude davke, saj danes pozna davčni vijak le trgovino in obrt, medtem ko konzumne prodajalne uživajo razne olajšave. Koristi tedaj nima od konzumov nihče, k večjemu nepošteni poslovodje, ki polnijo svoje žepke, škoda pa ima država.

Reden trgovec ni nikdar stremel višanjem cen, nego se je vedno trudil, da je bil kolikor mogoče nizke cene.

Cene pa niso odvisne od trgovca, nego od produkcije in konzuma.

Posredovalec med producentom in konzumentom pa je vedno bil in bo. Pustite ta posel tistemu, ki se ga je učil.

Poštna reklama.

(Priobčuje K. P.)

O nenavadni reklami smo priobčili pred kratkim nekaj vrstic ter opozarjali na uvedbe nekaterih držav, prepustiti prazne prostore uradnih tiskovin za objavo raznih oglasov trgovskega značaja.

Drugo glavno mesto je vas Kupušina, slovaška naselbina, kjer se 700 rodbin bavi z vrtnarstvom. Oni posejejo 200 juter z zeljem in pridelajo 200 vagonov; korenja na 150 katastralnih juter pridelajo 150 vagonov; peteršila na 100 juter 100 vagonov, čebule na 500 juter pridelajo 500 vagonov, bele mladé čebule na 200 juter 200 vagonov, zelene paprike na 125 juter 150 vagonov, celere na 100 juter 100 vagonov. Polovice pridelane množine je konzumirala Bačka drugo polovico pa Hrvaška, Bosna, Hercegovina, Dunaj in Berlin.

Nadalje ima Kišhedješ 20 juter z zelenjavo posejane zemlje in je izvažal 3 do 4 vagoné čebule, 2 vagona koruze za kuhanje in 3 vagoné buč. Iz Petrovega sela se izvažajo letno 5 vagonov raznovrstnega krompirja in 3 vagoné zelja. Despot Sv. Ivan pridelava na 6 juter graha. Občine Mol in Martonoš izvažajo 5 vagonov špinacije, 35 vagonov buč, 20 vagonov zelja in 100 vagonov zelenjave, nadalje 50 vagonov čebule, 10 vagonov fižola in 10 vagonov pšenice.

(Dalje prih.)

Podlistek.

Naša industrija in obrt

njih osnovnice, stanje, odošajl, pomnen poti, preteklost in bodočnost.

1. Produkcija zelenjave pri nas.

Produkcija zelenjave za našo oskrbo se vrši več ali manj po celi državi, od poljedelcev samih, bodisi za pokritje lastne potrebe ali za prodajo, kakor tudi od vrtnarjev. Nekateri kraji, ki so posebno pripravnosti za produkcijo zelenjave, so se specializirali za to stvar in oskrbujejo druge kraje svoje bližine in daline okolice, ki nimajo predpogojev za plodonosno vrtnarstvo.

Vrtnarstvo v svrhu izvoza v velikem stilu se je razvilo v Bački za zelenjavo, v Nišu za zelenjavo in v Skoplju ter Beogradu za arpadžik. V Bački se nahajata dva glavna središča vrtnarstva in sicer v Novem Sadu in selo Kupusina poleg drugih.

Novi Sad šteje okrog 800 vrtnarjev s ca 800 dninarji, ki so vsi Srbi

in ki se bavijo s produkcijo zelenjave na zemljišču, ki obsega 2000 juter. Vrtnarji tvorijo 40% vsega prebivalstva v Novem Sadu. V Novem Sadu je zemlja dovolj vlažna, da se ne zaliva, marveč se samo okopava, da bi vlaga iz globine prišla na površje. Pred vojno je jutro vrtnarske zemlje stalo 40.000 kron in letna najemnina pa 3000 kron. V novosadski okolici se bavijo s produkcijo zelenjave Futog, Begeč, Titel, Vilovo, Čurug, Srbobran in Kač.

Futog prideluje krompir, čebulo, arpadžik in znano futoško zelje itd. Dela okrog 500 posestnikov in pridelajo letno 50 vagonov zelenega fižola, 10 vagonov graha, 10 vagonov buč, 10 vagonov kumar in 1000 vagonov zelja. Izvažajo se tudi mnogo jagod.

Čurug proizvaja okrog 400 vagonov čebule in zelja.

V Begeču producira okrog 400 posestnikov zelje, krompir, vohrovit in drugo zelenjavo.

V Titelu dela 100 srbskih hiš in pridelava okrog 200 vagonov zelenjave. V Vilovu dela okrog 100 srbskih

hiš. Srbobran pridelava okrog 100 vagonov čebule in graha letno. Kač okrog 200 srbskih hiš pridelava čebulo, zeleni fižol in grah. Vsi imenovani kraji, izvzemši Srbobrana, prinašajo zelenjavo v Novi Sad. V Novem Sadu se pridelava 500 vagonov špinacije, 200 vagonov solate, 300 vagonov novega zelenega graha, 1000 vagonov zelenega fižola, 2000 vagonov paradižnikov, 100 vagonov polletnega zelja, 2000 vagonov jesenskega zelja, 300 vagonov novega krompirja, 200-300 vagonov zelenjave, peteršilja in rudeče pese itd. Dnevno se je odpošiljalo povprečno po 50 vagonov v sezoni. Vagoni, ki so bili naloženi z zelenjavo, so se odpremljali s posebnim vlakom in kar ni pravčasno dospelo, je šlo s tovornim vlakom. Vse blago se je dopremilo v najkrajšem času in sicer v Budimpešto za 8 ur, na Dunaj za 16 ur in v Berlin za 28 ur. Od celokupnega pridelka se je prodalo 35% za Budimpešto, 40% na Dunaj in 25% v Berlin. Na ta tržišča je dospevalo to blago po 15 dni pozneje kot italijansko blago, radi poznejšega dozorevanja.

Važnost tega reklamnega sredstva upošteva sedaj tudi Nemčija in njeno delovanje za razvoj domače trgovine in obrti je danes brezdvomno za vse narode vzgledno ter so ukrepi v tem oziru gotovo vsestransko globoko premišljeni in bi bilo posnemanje gospodarske strani poštnih reklam tudi za nas koristno.

Celo zadevo je vzel poseben reklamni oddelek pri državnem poštnem uradu v Berlinu, ki predstavlja vrhovno pošto oblast Nemčije, v svoje roke. Tozadevni oglas, priobčen na pravilniku pošto-čkovnega urada za občinstvo se glasi v prevodu:

»Za pošto reklamo se dajo na razpolago: Stene v prostorih za stranke v poštinih uradih, čakalnicah, uradnih prostorih, hodnikih, stopnicah itd., potem poštni nabiralniki, poštni vozovi, telefonske celice in brzojavni drogi.

Posebno učinkoviti predmeti za objavo poštnih reklam so dalje: Ovitki (kuverti), v katerih se pošiljajo izpiski čekovnih računov, potem platnice za čekovne in položniške zvezke ter razni ovitki, v katerih se pošiljajo strankam razna obvestila, računi itd. Druge primerne uradne tiskovine:

Poštna nakaznice, brzojavne police, predajne knjige in listki, izdajne knjige in obvestila, telefonske prijavnice in pobotnice, vozni listki, itd. itd.

Pri raznovrstnosti in obširnosti poštnih službe se gre tukaj za reklamno sredstvo, ki si ga učinkovitejšje je komaj misliti mogoče. — Poštna reklama omogoči trgovcu uplivati posebno na one kroge občinstva, ki pridejo za njega v prvi vrsti vpoštev.

Nabiralniki na deželi, brzojavni drogi in prostori v uradih ponujajo izborne reklamne objekte posebno za okolice, medtem ko večji uradi v mestih pridejo zopet za druge sloje vpoštev.

Natiskana in reklama na uradnih obrazcih poštnega prometa, pa je izvrstno sredstvo, ki omogočuje stike med trgovcem in odjemalcem, ter ima posebno uspešen učinek, kakor dokazujejo mnogoštevilne tozadevne ponudbe.

Pri vsakem poštnem ravnateljstvu je določen poseben oddelek, ki daje v zadevah poštnih reklam interesentom vsa potrebna pojasnila in sprejema tozadevne ponudbe in naročila.

V tem oglasu na občinstvo je v kratkih potezah objavljen cel ustroj podjetja, v katerem po svoji velikopoteznosti razkriva Nemčija dovolj jasno svoj namen, izkoriščati vsa sredstva, za trgovsko reklamo, ki obetajo količkaj uspeha, obenem pa poštni upravi pripomoči do dohodkov, ki jo bodo izdatno podpirali v dosegu gospodarskega ravnotežja in v razvoju poštnega zavoda.

Razmotrivanja vredna bi bila ta naprava poštnih reklam tudi za nas, prav nič bi našemu poštnemu gospodarstvu tak postranski zaslužek ne škodoval, ugled pošte bi pa menda tudi ne trpel, če se ta poprime sredstev, katerim se ne more očitati protidržavne ali špekulativne intencije.

Če nemška pošta uprava prevzame reklamo samo v izvršitev, bi se ta stvar pri nas iz raznih vzrokov uspešnejše dala izvesti po zasebnem podjetju. — Cela organizacija zahteva trgovsko-strokovno sposoben aparat, s katerim bi pa pošta uprava naše države ne bilo umestno obremeniti.

Docela bi tudi ne kazalo, vsaj začetkoma ne, slediti Nemčiji; za nas bi bilo za poskus že dovolj, če pustijo pošta nekatere vrste obratnih tiskovin v reklamno izrabo, da se njih prazni prostori natisnjeno z domačimi trgovskimi in obrtnimi oglasi.

Vzemimo n. pr. sledeče obrazce:

- predajno kajigo, in sicer oni del te tiskovine, ki služi za predajna potrdila;
- telefonske priznanice;
- dohodne brzojavne goliče;
- čekovne izpiske;
- ovitke čekovnega urada itd., potem pa še razne obvestilne listke,

račune in obrazce, ki ostanejo občinstvu v rokah.

Organizacija poštnih reklam na obratnih tiskovinah bi naj temeljevala na sledečih načelih:

Dotične tiskovine založi reklamno podjetje po točnih uradnih načrtih in navodilih, v predpisani obliki. Poštna uprava označi, kateri prostori na tiskovini se brez škode za promet smejo natiskati s privatno reklamo. Izvršilno podjetje zbere potrebna anončna naročila med trgovci in obrtniki in izda v primerni količini dotično tiskovino, ki se da pošti brezplačno na razpolago. Dobavne stroške krijejo inserenti sorazmerno in sicer po obsegu oglasa in po številu natisov.

Seveda se za eno tiskovino lahko zbere večje število inserentov, njih oglasi pridejo v raznih nakladah na vrsto.

Ni treba posebej povdarjati, da taki oglasi docela drugače učinkujejo, kakor časopisna reklama, že zavoljo tega, ker ostane dotični, z reklamo opremljeni dokument za stranko trajne vrednosti, in pride osobito občinstvu v roke, kateremu je oglas namenjen.

Prihranki poštnih uprav na tiskovinah bi bili za njo tako občutni, da bi v budžetu igrali precej važno vlogo.

Pričakovati je celo, da bi tiskovine imele lepšo, udobnejšo obliko, natiskane na primernejšem papirju in bile podobnejše uradnim dokumentom, kakor do sedaj.

Glede oblike in vsebine oglasov treba bi bil vsekakor sporazum s pošto upravo, da bi ostali isti v okviru dostojnosti in splošnih tiskovinskih zakonov.

Uredništvo tega lista prevzame blagovoljno izjave v tej zadevi iz trgovskih in obrtniških krogov, in če se oglasi primerno število interesentov za očitano podjetje, bi naš strokovni sotrudenik napravil vsestransko stvarno utemeljeno, z vsemi potrebnimi podatki in pojasnili podprto vlogo na vrhovno pošto oblast.

Da bi naša pošta uprava ne priznala tej zadevi za njo jako ugodno gospodarsko stran, o tem menda ni dvoma.

Saj ji ravno dobava tiskovin povzroča tako ogromne stroške, da bi prišle ponujene olajšave za upravo v izdatni meri v poštev.

Pri količkaj stvarnem razmotrivanju, dobri volji in popustljivosti v birokratskih nazorih je tudi pričakovati, da pošta uprava predloženega načrta ne more ovréči, posebno če ne vsebuje izvršitev nobenih obratnih ovir.

Svoj čas bomo rešitev v tej zadevi objavili, ter ob enem vse izvršilne podrobnosti poštnih reklam za vse interesente priobčili. Vsak trgovec in obrtnik pozna pomen reklame, ki je takorekoč gonilna moč vsakega podjetja, mazilo obratnega aparata.

Seveda je reklama danes draga, njen učinek včasih zelo problematičen; če se torej nudi prilika uspešne, in kar ne smemo prezreti — originalne reklame, se je mora vsak napredni podjetnik posluževati, posebno če pride taka reklama cenejša kakor običajna, od raznih okoliščin odvisna in samo trenutna.

Izvoz in uvoz.

Poljska prepoved izvoza živil. Poljski ministrski svet je sklenil, da se prepove vsak izvoz žita, živine, mesa in jaja.

Izvozna trgovina Grčije v letu 1921. Oddelek ministrstva za narodno gospodarstvo na Grškem je izdal statistiko grške zunanje trgovine. Iz statistike se da posneti, da je uvoz v letu 1921 padel za 457 milijonov draham napram onemu v letu 1920, medtem ko je izvoz za 153 milijonov draham zrasel. Izvozna bilanca pokazuje sledeče številke: Leto 1920, uvoz 2131 milijonov draham, izvoz 664.1 mil. draham, tedaj za 1466.9 več v letu 1921 nego v letu 1920. V letu 1921 je znašal uvoz 1674.0 milijonov draham, izvoz pa 817.1 mil. draham, tedaj za 856.9 milijonov draham več v letu 1921, nego v letu 1920. Medtem ko je bilo potemtakem v letu 1920 razmer-

je uvoza napram izvozu skoro 1 : 3, se je leta 1921 poboljšalo na razmerje 1 : 2. Zboljšanje bilance je v prvi vrsti praktična posledica omejitve uvoza (specijelno luksuznih predmetov). Neglede na te uvozne omejitve ni moglo opaziti niti najmanjšega pomanjkanja življenskih potrebščin, osobito tudi ne luksuznih predmetov.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Devize za trgovce z ogljem. Gospod finančni minister je podal s svojim rešenjem C br. 6259 z dne 24. aprila t. l. sledečo pojasnitev: Da se zadnji odstavek rešenja C br. 4728 z dne 30. marca 1922 ima uporabiti tudi za trgovce, ki trgujejo na debelo s koksom in premogom. Nadležne trgovske in obrtniške zbornice bodo ocenjevale vsak posamezni slučaj, imajoč v obziru način obrata dotične tvrdke in na podlagi svoje ocene bodo podale svoje mnenje pristojnemu odboru ali Narodni banki in njenim podružnicam za uslovno dovoljenje za kupovanje deviz. Opravdanje teh dovoljenj se vrši soglasno rešenju C br. 4728 z dne 30. marca 1922.

Čehi kupujejo madžarsko vino. V Miškolcu so nakupovali češki vinski trgovci velike količine madžarskega vina za čehoslovaško republiko. Nakupljeno vino se bo v posebnih vagonih izvozilo iz Madžarske v Košice. — V Čehoslovaški padajo cene za vino. Do nedavnega časa je stalo vino po 13 čehoslovaških kron, a sedaj stane 9 čehoslovaških kron. Cena pada tudi radi tega, ker je količina novega za uvoz iz Madžarske v Čehoslovaško dovoljenega vina povišana od 200.000 na 400.000 hl.

Razstava v Rio de Janeiro bo letos od 7. septembra do 15. novembra. Kdor se namerava v tukajšnjega zborničnega okraja te razstave udeležiti, naj blogovl to naznaniti trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Industrija.

Beogradska občinska opekarna prične, kakor poročajo, v prvi polovici meseca maja z delom.

Berndorferska metalna tovarna Arthur Kropp preide v angleške roke. Zastopniki Kruppove Berndorfske tovarne se nahajajo že več časa na Angleškem, kjer se dogovarjajo o predaji enega dela delnic Angležom, ki ponujajo 3 funteza akcije. Podjetje je v zadnjem času dobilo zopet velikih naročb, tako da je moralo zaposliti okoli 1000 novih delavcev.

Denarstvo.

Prodaja deviz izvoznikov. V zvezi z rešenjem br. 2022 z dne 20. februarja t. l. je izdal minister financ sledeče rešenje: Izvoznik, ki je prodal devizo od izvoza posredstvom druge pooblaščenega banke in ne potom one, pri kateri je izvršil osiguranje valute, mora o tem še istega dne obvestiti banko, pri kateri je izvršil osiguranje valute.

Denarni zavod v Srbiji. V Velikem Gradišču se je osnoval »Veliko-Gradiščanski kreditni zavod« z osnovnim kapitalom od 1 milijon. dinarjev, razdeljenih na akcije po 100 Din.

Posojilo Nemčiji. Reparacijska komisija je prosila ameriškega finančnika Pierponta Morgana, naj se udeleži sej komisije, ki proučava možnost dovolitve posojila Nemčiji.

Angleško posojilo Beogradu. Skupina angleških bank je ponudila beogradske občini posojilo v znesku pol milijona funtov šterlinov za občinske svrhe.

Carina.

Celjska carinarnica se iz mestne hranilnice v kratkem preseli v novo poslopje v Savinjskem nabrežju. Prostor, v katerih sedaj posluje carinarnica, so namenjeni muzejskemu društvu, ki bo namestilo tamkaj z velikimi stroški preurejene svoje zbirke.

Znižanje izvozne carine porcelana na Čehoslovaškem. Čehoslovaška je znižala izvozno carino na porcelan za 1%.

Nova carinska tarifa v Bolgariji. Bolgarska narodna skupščina je odobrila načrt nove carinske tarife za Bolgarijo. Nova tarifa ni bila še razglašena in ni še znano, kedaj stopi tarifa v veljavo. Vsekakor se pričakuje, da bo novi zakon v najkrajšem času publiciran,

ter da se bo tudi kmalu začel uporabljati.

Davki.

Anketa o davčni reformi. Sredi meseca maja se bo ponovno sestavila v finančnem ministrstvu anketa komisija, katera bo izdelala zakonski predlog o plačevanju neposrednega davka v celi naši državi. Po tem projektu bodo ukinjene vse razlike med višino davka v posameznih pokrajinah.

Dohodki od taks in taksnih mark. Dohodki od taks in taksnih mark so znašali od 1. januarja do 28. februarja 1922. leta v Srbiji in Crni gori približno 16,245.642.49; na Hrvaškem in v Slavoniji 14.959.240.98; v Bosni in Hercegovini 5,118.745; v Vojvodini 14,302.260; v Sloveniji 8,159.760.75; v Dalmaciji 1,342.146.78 — skupno dinarjev — 60,167.769.23. Tekom istega časa se je v preteklem letu izplačalo za 24,191.996. Torej znašajo letošnji dohodki iz tega vira za 35,975.800.21 dinarja več nego v preteklem letu.

Promet.

Prometne vzpostavitve. Sprejemanje in odpošiljanje vsakovrstne robe za postaji Beograd—Sava in Beograd—Klanica je zopet dovoljeno.

Prometne omejitve. Radi prenapolnjenja postaje je sprejemanje in odpošiljanje pošiljk kostanjevega lesa za postajo Fraudental-Gams do nadaljnjega ukinjeno. — Medpotne in že sprejete pošiljke iztečejo.

Dovršenje male železnice. Ministrstvo saobračaja je dovolilo potreben kredit za dovršenje železniške proge Gospić—Knin—Šibenik—Split.

Iz naših organizacij.

I. poročilo Hmelj. društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. — Zalec v Savinjski dolini, dne 1. 5. 1922. Skrajno neugodno vreme meseca marca in aprila je zdatno oviralo vsa dela v hmeljiščih. Le s skrajno silo se je izvršila reš in postavljenje drogov še ni končano. V obče se lahko reče, da je rastlinska korenika dobro prezimila; pri odkopavanju so se letos našli že izgotovljeni eksemplari hmeljskega kebra, plinthus pocatavro — kar je izvanredno hitro; morda je to dejstvo povzročila lanska suša. Kupčija počiva popolnoma; le nekaj zanimanja za stari hmelj je bilo nekaj te dni. — Društveno vodstvo.

Dobava, prodaja.

Dobava drv. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja, da se vrši dne 4. maja t. l. ob 10. uri dopoludne v pisarni intendature Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, nadalje isti dan in ob isti uri v pisarni Komande vojnega okraja v Mariboru in Celju in pri Komandi mesta v Ptuj ustmena ofertalna licitacija glede dobave drv za garnizijo Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj. Predmetni oglas je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dobava sraje, spodnjih hlač in čevljev. Uprava vojne odeče I v Beogradu razpisuje na dan 23. maja t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 100.000 komadov spodnjih hlač, na dan 20. maja pa ofertalno licitacijo glede dobave 100.000 parov čevljev. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Povišanje poštnih pristojbin v Avstriji. Od 1. maja t. l. veljajo v Avstriji za notranji promet sledeče poštni pristojbine: za pismo v poljubni kraj v državi 25 kron, za dopisnico 12 K, za pismo v vse kraje, kateri spadajo k svetovni poštni zvezi 75 K, dopisnica 45 K. Za brzojavke v domačem prometu se plača 30 K za besedo. Istočasno se zvišajo tudi telefonske pristojbine. Kakor znano velja ta poštna tarifa tudi za promet med Avstrijo in Nemčijo (z izjemo brzojavnih pristojbin).

Zvišanje mezd premogovnih delavcev v Nemčiji. Po dogovoru z dne 19. aprila t. l., se zvišajo mezde premogovnih delavcev za 40 mark. Radi tega in radi porasta cen premoga v splošnem, stane tedaj tona »Ruhr« premoga 130

mark. K temu pride še približno 50% premogovni in prometni davek itd. — Potemtakem stane takozvani »Fettförderkohle« od sedaj nad 900 mark pro tonu napram 73 mark v aprilu, 405 mark v decembru in 12—12½ mark predvojnega cene.

Dostavni roki na nemških železnicah. Državno obratne razmere pri nemških državnih železnicah še danes niso normalne, a počeni s 1. majem t. l. se zopet uvedejo fiksni dostavni roki. Dostavni roki znašajo pri pospeševanem brzovoznem blagu (beschleunigtes Eilgut): odpravni rok ½ dneva, dostavni rok za vsakih začetih 300 km 1 dan; za brzovozno blago: odpravni rok 1 dan; dostavni rok za vsakih začetih 300 tarifnih kilometrov 2 dni; za tovorno blago: odpravni rok 2 dni, dostavni rok pri daljavah do 100 tarifnih kilometrov 2 dni, za vsakih nadaljnjih začetih 100 tarifnih kilometrov 1 dan. Roki so v primeri z roki predvojnega časa, za nekaj podaljšani. Dostavni rok se ne začne, kakor je bilo to prej v navadi, za blago, ki je bilo oddano predpoldne, ob 12. uri opoldne, za popoldne oddano blago ob polnoči, ampak roki se računajo v splošnem za vse blago od polnoči, ki sledi po oddaji.

Prekinjenje dela v angleških tovarnah volne. Ker se ni dosegel sporazum med delavstvom in tovarnami volne, bodo ukinile tovarne svoj obrat.

Italijansko blago za Rusijo. Dne 11. t. m. je odplul iz neapolskega pristanišča v Novorosijsk v južni Rusiji parnik »Scriviac«, na katerem se je odpeljala tudi misija italijanskega Rudečega križa za pomoč stradajočim. Misija bo delovala ob dolnji Volgi. Parnik »Scriviac« je odpeljal v Rusijo 1300 ton pšenice, 500 ton raznih jedil in 700 ton konzerviranega mesa, mnogo konzerviranega mleka, zdravil in zdravnega materiala. Vse to je bilo kupljeno z denarjem, ki ga je dala vlada. Zraven tega je vzela misij Rdečega križa s seboj za en milijon živil in obleke. Misija bo ustanovila ljudske kuhinje in zdravniške postaje ter bo delila po dva milijona obrokov na dan.

Svetovno zlato. Proti koncu leta 1914 je bilo v prometu vsega 11 milijard dolarjev zlata, od kojih so sestajale 3 milijarde v zlatih predmetih, a 8 milijard v denarju. Ta rezerva je razdeljena po milijardah na sledeči način: Severoameriške Zedinjene države (1914) 1.905, (1921) 3.000; Francoska (1914) 1.200; (1921) 1.104; Rusija (1914) 1.012, (1921) —; Nemčija (1914) 912, (1921) 250; Anglija (1914) 813, (1921) 617; Avstrija (1914) 296, (1921) 2; Japonska (1914) 148, (1921) 775; Švedska in Norveška (1914) 95, (1921) 195, Španija (1914)

93, (1921) 498; Holandska (1914) 61, (1921) 242.

Tržna poročila.

Zagreb, žitni trg: Pšenica (77 do 78 kg do 2%) po 1600 do 1680 K, rž (71 do 72 kg do 8%) po 1260 do 1300 K, kuruza zdrava do 1300 kron, ječmen (61 do 62 kg) po 1250 do 1300 K, oves slavonski 1180—1250 K, moká št. 0 z vrečami po 2350 do 2450 K, pšenični otrobi z vrečami po 700 do 800 K. Cene za 100 kg postavno vagon vtovorne postaje.

Kože, neizdelane: usoljene kože velikih goved 22—45, telečje 55—70 po funti sveže teže. Za usoljene ovčje kože 22—27 po funti; kozje kože, suhe 220—280, konjske do 210 cm dolžine 425—500, od 220 cm dalje 1050—1150, kože osla 160—240, zajčje, suhe, zimska roba, 55—65 mark za komad. Kože kunca, popolnoma suhe, 30—50 mark funt.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 24—25, Milan 343.75—355, London 285—292.50, Newyork ček 65—67, Pariz 590—610, Praga 126—130, Švica 1250—1325, Dunaj 0.82—0.85, Budimpešta 8.75—9.30, Varšava 2—2.05; valute: dolar 64—65.50, avstr. krone 0.95, češke krone 126—128, 20 K v zlatu 200, funti 290, marke 25, leji 55, lire 338, Jadranska banka 300, Jugoslovenska banka 109—110, Ljub. kreditna banka 233.

Beograd, devize: Berlin 27.50, Budimpešta 8.75—8.80, Rim 341, London 284.50, Newyork 63.50, Pariz 590, Praga 128, Švica 1245, Dunaj 0.82, Solun 245—248.

Dunaj, devize: Zagreb 29.77—29.88, Beograd 118.98—119.22, Berlin 28.57½—28.67½, Budimpešta 10.72—10.78, London 367.75—368.25, Milan 442.70—443.30, Newy. 8306.50—8318.50, Pariz 769.40—770.50, Praga 163.40—163.60, Solija 59.70—59.80, Varšava 2.01½—2.05½, Curih 1608.75—1611.25, Valute: dolarji 8256.50—8268.50, levi 58.70—58.80, nemške marke 28.82½—28.92½, funti 367.75—368.25, francoski fran. 765.50—766.50, lire 440.70—441.30, dinarji 118.48—119.22, poljske marke 2 do 2.04, leji 57.84—57.96, švic. franki 1603.75—1606.25, češke krone 163.15—163.35, madžarske krone 10.74½—10.80½.

Curih: Berlin 1.80, Newyork 516, London 22.88, Pariz 47.55, Milan 27.55, Praga 10.05, Budimpešta 0.68, Zagreb 1.87, Varšava 0.13, Dunaj 0.06½, avstr. žig. krone 0.06½.

Nabirajte pri vsaki priliki za
„TRGOVSKI DOM“!

Prispevke sprejema:
„Trgovski dom, Ljubljana“
Gradišča 17.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontrolne trakove, šekovne zvitke, barvo itd.
dobavlja ANTON RAVHEKAR, Ljubljana,
Pred Lkofijo 20. Glavna zal. pridakov NRK.

Mavec - gips
portland in roman-
cement

nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič

veletrgovina s stavbenim
materijalom

Ljubljana,

Miklošičeva cesta šte. 13.

VELETRGOVINA

Gregorc & Verlič

Ljubljana

priporoča

špecerijsko, koloni-
jalno blago in vsako-
vrstno žganje.

— Zahtevajte cenike! —

Pozor trgovci in posestniki
skladišč!

Proda se **pes „Doberman“**

ki je izboren čuvaj za dom in osebo. Cena po dogovoru.

Naslov pove upravnistvo Trgov. lista.

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 2.

Šivalni stroji in stroji za pletenje

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. Vezeje ponujajo brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastavljani in franko. Začasno znižane cene.

KOLESA iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffelrad.

Esence za žganje in likerje:

Cognak, Hrušov (Kaiserbiernen), Rum - koncent., Rum - kompos., Vanile, Kumnov.

Sadne arome za brezolk. pijače:

Mallnova, jagodova, jabolčna, citronova, oranžna, vanilova - aroma.

Esenci za kandite in sladčice.

Sadni eteri v treh različnih koncentracijah z primesjo umetnih eterov.

Sadni sokli:

Malinovec la. z raf. sladkorjem, Citronov sirup z » » » » Oranžni » » » »

Po najnižjih dnevnih cenah priporoča:

Tovarna sadnih sokov, esenc itd.

Srečko Potnik, Ljubljana,

Metelkova ul. 13, vis-a-vis Belg. voj.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta šte. 30.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn: Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Höizi, Schweighofer, Stingl itd. Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc. Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5.

Brzjavni Hedžet

Manufakturna trgovina na veliko

Telef. št. 75.

Hedžet & Koritnik - Ljubljana

Francišškanska ulica 4